

**TA'LIM TARAQQIYOTINI YUKSALTIRISHDA ZAMONAVIY PEDOGOGIK
TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING O'RNI**

Sattorberganova G.Q

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq Davlat Universiteti Nukus

Annotatsiya: Ushbu maqola ta'lim tizimida o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirishda ta'lim texnologiyasining ahamiyati to'g'risida fikrlar bayon etilgan. Dars jarayonida ta'lim texnologiyalarini qo'llash natijasida o'quvchilarning intellektual salohiyati va ilmiy-nazariy bilimi yanada mustahkamlanadi. Shuning bilan birgalikda, ta'limda axborot va kommunikatsiya texnologiyalar va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni yanada boyitish, takomillashtirishga olib keladi.

Kalit so'zlar: Ta'lim, smart ta'lim, axborot texnologiyalari, internet, xorijiy tajribalar, intellektual salohiyat

Hozirgi kunda talim tizimida jahon tajribasini o'rganish, tahlil qilish, bizga mos jihatlarni talim tizimiga to'g'ri tadbiiq qilish bizdagi talim tizimini jahon standartlar darajasiga olib chiqish uchun juda zarur. Ta'lim sohasi jadallik bilan rivojlanib, o'zgarib borayotgan global dunyoning tarkibiy qismi sifatida jamiyatda bo'layotgan barcha o'zgarishlarni hisobga olishi, ana shu asosda o'z tuzilishi va faoliyat mazmunini o'zgartirishi zaruriyatdir. Bu borada dunyoning yetakchi davlatlari talim tizimi tajribasini o'rganish, ularni tahlil qilish va tadbiiq qilish lozim. Oliy talimning asosiy maqsadi zamon talablariga javob bera oladigan malakali, raqobatbardosh, yuksak bilimli, oily ta'lim muassasi talablariga o'zi tanlagan yo'nalishi yuzasidan talabga javob beraoladigan respublikaning ilm-fan, madaniyat, iqtisod, ijtimoiy sohalarini rivojlantirishda o'z hissasini qo'shadigan, mustaqil fikirlaydigan, uksak ma'naviyatga bo'lgan yuqori salohiyatli mutahasislarni tayyorlashdir. Oliy ta'lim tizimi quyidagicha tuzilgan: xususiy yoki davlat qaramog'ida ekanligidan qa'tiy nazar ta'limiy hamda kasbga tayyorlash dasturlarini davlat ta'lim standarti asosida tadbiiq etuvchi oily ta'lim muassasalari. Oliy ta'limni rivojlanishiga zarur bo'lgan ilmiy-tadqiqot ishlarini olib boruvchi ilmiy-tadqiqot institutlari. Davlat tomonidan ta'limni boshqaruvchi idoralar shuningdek, ularga qarashli bo'lgan korxonalar, tashkilot va muassasalar. Ta'lim taraqqiyotini yuksaltirishda zamonaviy pedogogik texnologiyalardan foydalanishning o'rni va ahamiyatiga toxtaydigan bo'lsak Barkamol avlod, komil insonni tarbiyalash bu jamiyatimiz oldida turgan eng muhim, muqaddas vazifadir. Bu muammoni bajarmasdan na iqtisodiy, na ijtimoiy va manaviy sohada qo'yilgan maqsadlarga erishib bo'lmasligini chuqur anglagan mamlakatimiz Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyayev islohotlarni yanada rivojlantirish maktab va oliygohlardagi o'qishlarni jahon davlatlari singari olib borish tug'risida bir qancha farmon va qarorlar imzolagan. Mamlakatimizda uzluksiz ta'lim tizimini isloh qilinishi, ya'ni ta'lim standartlari asosida ta'lim va tarbiya jarayonini qayta tashkil etishga kirishilgan bir paytda o'qituvchi faoliyatiga, uning pedogogik mahoratiga alohida e'tibor berilmoqda, chunki aynan

o'qituvchi murabbiygina barkamol avlod bunyodkori sanaladi. Ta'lim to'g'risidagi qonun va Kadrlar tayyorlash Milliy dasturida qayd etilgan tamoillardan biri yoshlar orasidagi qobiliyatli va istedadlilarni aniqlash va ularning har tamonlama kamol topishini ta'minlash hisoblanadi. Talim tizimining barcha bosqichlarida yoshlarning ijodiy istedodlarini rivojlantirishga katta e'tibor qaratish lozim o'qituvchilarning asosiy vazifalaridan biri yoshlarning tashabbuslar innovatsion g'oya va fikirlarni, istedod va iqtidorini o'z vaqtida ko'ra olish va uni ro'yobga chiqarish uchun ko'maklashishdan iboratdir. Yoshlardan tashkilotchilik qobiliyati va boshqaruv mahoratini rivojlantirish orqali yuksak manaviyatli yetakchi yoshlarni tarbiyalash, ularni mamlakatimiz taraqqiyoti va uning istiqboli uchun yo'naltirish talab etiladi. O'qituvchining so'ngi paytlarda oliygohlarda keng joriy qilinayotgan innovatsion texnologiyalarni qo'llash muammolari va uni hal etish istiqbollari dolzarb muammoga aylanmoqda. Buning sababi shuki, pedogogik faoliyatiga xos bo'gan kasbiy bilimiga ega bo'lishi, mustaqil pedogogik faoliyatiga va ijtimoiy munosabatlarga, shu jumladan pedogogik jamoa tarkibida ham tayyorlash va moslashtirish kerak. Kasbga yo'naltirib o'qitishda innovatsion texnologiyalarni qo'llash, yaratish va ularni boshqarish, orqali ta'lim va tarbiyaning bugungi dolzarb vazifalarni hal qilib beradi. Shu boisdan ham pedogogik innovatsiyalarni izlab toppish, o'rganish tahlil qilish orqali eng ko'p samara beradiganlarni tanlab olish va ularni amaliyotga qo'llash tartibini belgilash maqsadga muvofiqdir. Shuning uchun o'qituvchi talabani faollashtiradigan, o'zi va o'rganuvchi uchun qulay bo'lgan yo'llarni usul va uslublar, o'qitish shakllari va vositalarni izlaydi, ularni takomillashtiradi. Hozirgi kunda bu tizimni yaratish yo'lida bir qator izlanishlar, sayharakatlar olib borilmoqda. Innovatsiyalar dolzarb ahamiyatga ega bo'lib, bir tizimda shakillangan yangicha yondashuvlardir. Ular tashabbuslar va yangiliklar asosida tug'ulib ta'lim mazmuni rivoji uchun istiqbolli hisoblanadi, shuningdek, umuman ta'lim tizimi rivojiga ham ijobiy tasir ko'rsatadi. Interfaollik ta'lim berish sohasida umuman yangi hodisa, bunga binoan ta'lim beruvchi: o'qituvchi, boshqa talabalar, ma'muriyat bilan faqat shaxsiy uchrashuv yo'li bilan emas, balki ta'lim jarayonining barcha subektlari bilan faol o'zaro harakat qilishi mumkin; multimediali obyektlarni tahlil etish jarayonida ularning mazmuni, shakli, o'lchovi va rangini o'zgaruvchan boshqarish, ularni har tomonlama ko'rib chiqish, shunga o'xshash boshqa harakatlarni bajarishni, eng ko'p ko'rgazmalilikga erishishda to'xtatish va xohlagan joyida yana ishga tushirishi mumkin. Interfaollik daraja qancha yuqori bo'lsa, ta'lim berish jarayoni shuncha natijali bo'ladi. O'qitish vaziyatning dolzarbligi: Eng ko'p tarqalgan va xususiyatga ega bo'lgan ta'lim usullari quyidagilar hisoblanadi: suhbat, bahs, o'yin, keys-study, loyihalar usuli, muammoli usul, aqliy hujum va boshqalar hisoblanadi. Smart-texnologiyasi o'quvchilarni tajribalar o'tkazish, modellarni konstruksiyalash, musiqa va filmlarni mustaqil yaratish, o'z g'oyalarini amalga oshirish va mahsulot yaratishni rag'batlantiradi. O'qitishga bunday yondashuv bolalarga nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarini samarali rivojlantirish imkonini beradi. O'quvchilarning ijodkorligini oshiradi, yuqori malakali, zamon talabiga mos kadrlar tayyorlashda mustahkam poydevor bo'ladi. Smart texnologiyalarni kelajakda mamlakatimiz ta'lim tizimiga joriy etish bo'yicha quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq

bo'ladi: texnologik yangilanishga ajratilgan vaqt ham juda oz qoldi (2020-2025 yillar). Shu bois “tezkor start” usulini qo'llash, ya'ni smart education ta'lim muhiti talablarini o'rganib chiqish va mamlakatimiz ta'lim tizimiga joriy etishni tezlashtirish; respublikamizda turli fanlardan elektron resurslarni dunyo andozalariga mos, va boshqa davlatlar bilan hamkorlikda umumiy ta'lim muhitiga moslab yaratish; dunyo bo'yicha yaratilgan boshqa ochiq resurslarni qayta yaratmasdan, ularning eng maqbullarini tarjima qilish va moslashtirish hamda ta'lim jarayoniga joriy qilish; ta'lim muassalarini Smart education ta'lim muhiti texnik vositalari bilan ta'minlashni jadallashtirish. Bundan ko'rinib turibdiki oliy ta'limda tubdan o'zgarishlar bo'lmoqda, sababi inovatsion texnologiyalar asri biz yoshlarni o'qishga undamoqda. Asosan smart ta'lim asosida olib borilayotgan ta'lim yo'nalishlari ko'paymoqda. Chet ellik professorlardan olinayotgan tajribalar o'qituvchi pedagog professorlarga juda katta ahamiyat kasb etdi.

ADABIYOTLAR:

1. Ашурова Х.Х. (2018). Направления организации дистанционного образования в высших учебных заведениях Узбекистана. *Theoretical&Applied Science*. № 9 (65). С. 365-369.
2. Баратов Р.У., Раматов Ж.С. (2018). Новый подход подготовки кадров с высшим образованием в Узбекистане: перспектива и инновации. *Theoretical&Applied Science*. № 4 (60). С. 89-91.
3. Постановление Президента от 05.06.2018 г. № ПП-3775 «О дополнительных мерах по повышению качества образования в высших образовательных учреждениях и обеспечению их активного участия в осуществляемых в стране широкомасштабных реформах», 05.06.2018г., (2018). <http://www.uza.uz/ru>
4. Djalilov, A., Sobirov, E., Nazarov, O., Urolov, S., & Gayipov, I. (2023, March). Study on automatic water level detection process using ultrasonic sensor. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 1142, No. 1, p. 012020). IOP Publishing.
5. Djalilov, A. U., Gayipov, I. K., Kenesbaev, R. K., Abdunabiyev, Z., Saidov, A., & axmedov, m. (2022). Development of automated intelligent drip irrigation system. *Galaxy international interdisciplinary research Journal*, 10(5), 828-841.
6. Сатторберганова, Г. К. (2022). О Дальнейшем Совершенствовании Качества Системы Высшего Образования В Республике Узбекистан. *Miasto Przyszłości*, 29, 3-5.
7. Сатторберганова, Г. К. (2022). Научно-методические основы автоматического контроля электрофизических параметров сыпучих материалов. *Innovative achievements in science 2022*, 2(13), 21-24.
8. Abubakirov, A. B., Tanatarovb, R. J., Kurbaniyazovc, T. U., & Kuvatovad, S. B. (2021). Intellectual Grid Modulation and Monitoring. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education* Vol, 12(2), 1054-1058.

